

Lieve Dejonghe

'Beeld en gedachte in een enkel elan'

tekst: HUGO BRUTIN

Een gesprek met Lieve Dejonghe in haar stralend atelier in Steendorp en een daarmee gepaard gaande confrontatie met haar schilderijen vertoont het verloop van een verrijkende openbaring. Dat betekent het groeiende besef dat meer aanwezig is dan aanvankelijk bij een vluchtige blik zou kunnen blijken waarbij naast een rustige maar gestage wisseling van thematiek tevens steeds een onderhuidse gedachte zichtbaar en voelbaar wordt. Beeld en gedachte voeren een sierlijke en kleurige paringsdans uit die de kijker langzaam inpalmt.

'DE (ON) DRAAGLIJKE SNEELHEID VAN HET BESTAAN'
120 X 90CM OLIEVERF OP DOEK IN COMBINATIE MET OLIEVERF OP PANEEL

Dit is een verhaal van wilskracht en zelfvertrouwen dat start in de Brugse kunsthumaniora en in de stedelijke academie van dezelfde stad (bij Bert Vanhaecke) en dat voornamelijk ondermeer is uitgemond in een tentoonstelling in het Stedelijk Museum van Shanghai, in vier Chinese galleries en recentelijk in het Belgisch paviljoen naar aanleiding van de wereldtentoonstelling in Shanghai. Tot spijt van wie het benijdt en tot ergernis van wie alweer een beroep had willen doen op de eeuwige Belgische of Vlaamse vijf die bij iedere internationale tentoonstelling triomfantelijk opduiken en de ongewenste illusie doen ontstaan dat zij zowat het enige zijn dat de Belgische kunstwereld alhier kan produceren.

Bert Vanhaecke heeft veel jonge kunstenaars een fundamentele vorming gegeven, hoofdzakelijk op het vlak van wat men kan omschrijven als beeldende ordening. Dat betekent evenzeer het organiseren van een harmonische compositie als het hanteren van een koloriet dat diepte creëert, modules bezielt en verhoudingen organiseert. Op een heel

'DE (ON)DRAAGLIJKE SNELHEID VAN HET BESTAAN'
120 X 90 CM OLLIE VERF OP DOEK

persoonlijke en naar ons gevoel verrassend originele wijze heeft Lieve Dejonghe die vorm van uitbundige abstractie beoefend tot zij vrij plots met het fijnschilderen werd geconfronteerd.

Maar voor die beslissende ontmoeting was China er al geweest. Lang niet alleen China, want verre reizen stonden steeds bovenaan op het lijstje van haar bezigheden en matrimoniaale verplichtingen. Omstreeks 1985 was ze er voor het eerst en legde zij haar ervaringen vast in een reisdagboek getiteld 'Kanttekeningen uit China'. Men kan er ondermeer ervaren hoe zij accuraat en ongekunsteld tekende en aquarelleerde, wat meteen ook verklaart hoe die plotse ommekeer van abstraheren naar fijnschilderen is kunnen gebeuren.
L.D. *Ik kom uit een verleden van abstractie. Ik ben vijftien jaar geleden realistisch geworden en nu heb ik die twee samen verwerkt.*

Een synthese die u omschrijft als onrealistisch realisme wat betekent dat in het lichtende van de zogenaamde leegte betekenisvolle schaduwen zich bewegen. Daar komt ook wat symboliek bij.

L.D. *Waarschijnlijk wel, maar wat is symboliek?*

Ik bedoel daarmee dat wanneer u een object schildert, het lang niet alleen gaat over het object op zich. Er is ook een betekenis aanwezig weliswaar ietwat weggeborgen.

L.D. *Het object interesseert me eigenlijk niet. Ik wil een schilderij maken, over de oorlog met Libië in confrontatie rond gedachten met narcisme bijvoorbeeld. Ik weet aanvankelijk niet goed hoe ik het vorm moet geven en plots zie ik een object en mijn schilderij 'strijd' is geschilderd. Nu is dat met een object; vroeger zou dat met een vlek of een vierkant geweest zijn. Ik maak daar eigenlijk geen onderscheid in. Bloemen interesseren me trouwens ook niet echt. Ik vind ze mooi omdat zij mij op dat moment helpen om mijn ding te vertellen.*

Ziet iedereen dat?

L.D. *Nee. Ik voel wel aan de mensen dat zij merken dat er meer aan de*

hand is. Maar of de mensen dat zien of niet zien, daar lig ik niet van wakker. Dat komt wel, soms vraagt het enige tijd.

Hier mag meteen worden aan toegevoegd dat in haar recentere schilderijen, zowel die met bloeiende takken die het verwelken aankondigen als in de zilveren vlaktes waarin houten schildersmodellen emoties uitbeelden, schaduwen een verborgen leven leiden en intens deel uitmaken van de gedachte die in het doek is binnengeslopen of waarrond het doek is opgebouwd.
L.D. *Vijftien jaar geleden, aan het begin van mijn realistische periode heb ik een schilderij gemaakt omtrent de oorlog met Irak. Dat is een stilleven geworden, maar de titel zet de kijker wel op de goeie weg. Startend vanuit de titel 'Het scenario was al geschreven' gaat men nog eens drie keer kijken. Mijn leuze is niet voor niets: 'Hoe meer men kijkt, hoe groter de wereld wordt'.*

Hoe groter uw geestelijke wereld wordt.

L.D. *Precies. Letterlijk en figuurlijk.*

Het gaat dus niet alleen over techniek.

L.D. *Nee. Ik wil wel baas zijn over mijn techniek. Ik ben opgeleid in een tijd waarin techniek niet belangrijk was. Het moest allemaal vanuit de buik komen. Op mijn 35ste kwam plots het besef dat techniek wel belangrijk was en ik vroeg me af of wij nog wel konden schilderen zoals vroeger. Ik ben dan naar Sint-Petersburg getrokken. Ik heb gekeken naar de oude meesters en wilde hun techniek onder de knie hebben.*

U bent dan bij iemand in de leer gegaan om het fijnschilderen te leren.

L.D. *Ik heb inderdaad lessen fijnschilderen gevolgd maar ik heb het meest geleerd in de Hermitage in Sint-Petersburg.*

Door te kijken. Kan men een techniek leren door te kijken?

L.D. *De combinatie. Een enkele leraar volgen raad ik niemand aan. Verschillende leraars volgen en kijken, kijken, kijken.*

Lichamen

L.D. *Dat interesseert me niet. Lichamen, portretten roepen bij mij een momentopname op, een kleine wereld. Ik ben gefascineerd door het universele, het tijdloze.*

In een van uw latere reeksen schilderijen die u omschrijft als 'vrij-ers' beeldt u toch lichamen uit.

L.D. *Die zijn Chinese porselein beeldjes. Zij refereren aan het denken in vakjes en clichés. Ook al zien de Chinezen er zo koud uit als porselein, toch zijn het warmhartige en passievolle mensen die je graag willen helpen. Wij gluren*

ernaar door spleten in planken en menen dat zij geremd zijn, wat totaal verkeerd is.

China speelt een voorname rol in uw creativiteit.

L.D. *Absoluut. Ik ben geneigd te stellen dat ik een reiziger ben, maar eigenlijk is dat niet juist. Ik heb me, zij het met plezier, steeds overal naartoe laten meesleuren. China was daar toevallig bij en ik moet zeggen dat het aan mijn ribben is blijven plakken. China heeft me enorm gefascineerd. Later schilderde ik de reeks 'Uniek gesprek' met Oosterse poppen, maar ook die poppen op zich interesseren mij eigenlijk niet. De eerste pop in de reeks*

'VRIJ-ER', 22 X 13 CM OLIE OP PANNEEL

beeldt een mooie Japanse vrouw uit, 'Gracieuze schoonheid' heet het schilderij. Dat was de periode waarin ik zin had om een schilderij te maken over verstillend en eenzaamheid. Die pop straalde zoveel schoonheid uit, maar ze leek me zo eenzaam. Dat was ook het moment waarop ik meer wou doen met het stilleven en ik ruimte in mijn schilderijen wilde projecteren. Dan had ik al de periode van de zeer realistische objecten achter de rug en beheerste ik al helemaal mijn techniek. Ik wilde een realisme voor de moderne mens creëren. Die pop in een grote ruimte plaatsen was emotioneel goed voor mij, maar was ook plastisch het juiste ding op het juiste moment. In die reeks 'Uniek gesprek' gaat het verder over de tsunami, eenzaamheid, conflicten tussen vrouwen, iemand die gestorven is, maar eigenlijk heb ik op zich niets meer met die poppen; dat komt vanzelf.

U was dan meteen al met inhoud bezig. Het lijkt mij erg belangrijk te stellen dat de inhoud belangrijker is dan de vorm hoewel u heel veel aandacht aan die vorm besteedt.

L.D. Dat is juist. Er is een tijd geweest dat ik les tekenen gaf aan kinderen. Ik werkte ook freelance als illustrator voor kindertijdschriften. Als ik op reis ging schetste en schilderde ik landschappen. Dat was voor mij geen kunst. Dat was mijn werk of een noodzakelijk iets om al de indrukken die op een reis op me afkomen te kanaliseren. In mijn vrije tijd schilderde ik emotionele doeken met kleuren en motieven en kwam ik op een bepaald moment tot rust, zodat ik de emotionele doeken niet meer nodig had en bemerkte ik dat ik geen kunst meer maakte in mijn hart. Op dat moment zag ik op een kunstbeurs het werk liggen van Henk Helmantel, fantastische stilleven. Dan heb ik bij mezelf gezegd: "Als ik keihard ga werken dan kan ik dat ook. Ik wil dat kunnen. Ik doe wat mijn hart me ingeeft." Ik ben het beginnen doen omwille van de techniek en voelde mij een beetje bedrogen door mijn opvoeding

in die zin dat ik besepte hoezeer wij gemanipuleerd waren geweest in het onderwijs en door de media.

De gedachte dat het realisme weer in eer moest worden hersteld is ontstaan in de periode dat ik stilleven maakte. Een stilleven is wel degelijk kunst; een stilleven is niet zomaar een techniekje, maar in onze Westerse maatschappij krijgt het geen aandacht omdat het realisme is. Wij denken in clichés en in vooroordelen en kijken niet. Daarover gaat het in de porseleinen beeldjes waar we het al even over hadden.

Ik noem mij wel geen fijnschilder meer. Ik wil de fijnschilders en de realisten zeker de rug niet toekeren. Ik ben dat bij manier van spreken alweer ontgroeid. Mijn werk is zodanig geschilderd dat het onrealistisch realistisch geworden is. Die term slaat op het ding dat zo realistisch geschilderd is dat het niet meer geschilderd lijkt en op de sfeer er rond die plastisch gezien onrealistisch is.

Beeld en gedachte

L.D. Beeld en gedachte, zeer mooi. Dat is het. Neem nu de reeks met ondermeer magnolia's, tulpen of orchideeën uit 2009, getiteld 'De (on)draaglijke snelheid van het bestaan'. Vooral op die reeks is mijn boek gebaseerd en heeft Frans Boenders zijn essay geschreven. Zij komt na een reeks kleiner werk getiteld 'Rode draden' waarin familietradities centraal staan.

Hier domineert het besef dat het leven te snel gaat. Bloemen komen uit het niets en zijn weer weg. Het verwelken maakt deel uit van hun schoonheid.

Het telkens aanwezige vierkant staat symbool voor het aardse.

Ik sta met mijn voeten op de grond -het vierkantje dus- en ga bewust om met de droom of de snelheid. In het schaduwgedeelte van het schilderij zitten vriende paartjes. De magnoliaboom bloeit midden in de winter.

Dat kan je met een abstract werk niet verwoorden.

In het gehele oeuvre van de kunstenares gaan werkelijkheid en droom, duidelijke figuren en discrete zinspelingen hand in hand. Vandaar de nood aan intens kijken. Het reële of realistische schilderen leidt de aandachtige kijker naar wat irreëel is, pure gedachte, meditatie, wat helemaal niet hetzelfde is als zweven zonder houvast.

Het boek, waarvan daarnet sprake, biedt een overzicht van het werk van 2011 tot 2005. Dit betekent dat de meest recente werken vooraan staan. De reeks 'De (on)draaglijke snelheid van het bestaan' wordt voorafgegaan door drie grote recente schilderijen uit de reeks 'Lichtgezanten' waarop een houten schildersmodel betekenisvolle houdingen aanneemt, schaduwen aanwezig zijn, een bijna mystieke wereld zich ontvouwt, een expressieve beeldtaal een etherische gedachte ontmoet en waarin de leegte een lichtende aanwezigheid is.

In het beeldende oeuvre van Lieve Dejonghe groeien figuren en gedachten uit elkaar en heeft geen herhaling plaats. In haar universum is ieder nieuw doek een leegte die telkens opnieuw door een ander elan van realiteit en betekenis, van luminositeit en tastbare aanwezigheid wordt bevolkt.

Het viertalige boek getiteld 'Hoe meer je kijkt hoe groter de Wereld wordt' (Nederlands, Frans, Engels en Chinees) omvat naast een inleidend essay en een interview door Frans Boenders, teksten van Jean-Claude Vanden Plas, Piet Vellekoop, Judith Perz en Fritz Huang. Uitgeverij Lannoo, Tielt, 2011.

info@lievedejonghe.be
www.lievedejonghe.be

'EEN ENKELE LERAAR VOLGEN RAAD IK NIEMAND AAN.
VERSCHILLENDE LERAARS VOLGEN EN KIJKEN, KIJKEN,
KIJKEN.'

'STRIJD' UIT DE REEKS 'LICHTGEZANTEN', 240 X 180CM OLIEVERF OP DOEK